

FOTO: EVA GUILLAMET

OCTUBRE/DESEMBRE 2003

NÚM. 4

Línia

Butlletí Informatiu
UNIVERSITAT
POMPEU FABRA

GRADUACIÓ DE LA DESENA PROMOCIÓ DE LA UPF

La desena promoció de la Universitat Pompeu Fabra va celebrar el 2 de desembre la seva graduació amb el tradicional acte commemoratiu que va tenir lloc, un any més, al Palau de la Música Catalana. Més de mil cinc-cents titulats van desfilar per l'escenari per recollir el diploma que acredita l'acabament dels seus estudis, entre els quals s'hi trobaven les primeres promocions d'estudiants de l'enginyeria en Informàtica, de la llicenciatura en Biologia i de la llicenciatura de segon cicle en Ciències del Treball.

Enguany, l'acte es va dividir en tres sessions, que van ser conduïdes per la periodista Sílvia Coppulo. Cada sessió va ser introduïda per una breu intervenció musical a càrrec del Cor de la UPF, dirigit per Enric Azuaga i acompanyat

per Josep Soto (guitarra); li va seguir el lliurament dels premis extraordinaris de fi d'estudis i dels diplomes commemoratius de graduació; i, finalment, les intervencions del president del Consell Social de la UPF, Joan Guitart, i de la rectora, M. Rosa Virós. El secretari general del DURSI, Josep Grifoll, i el director general d'Universitats, Claudi Alsina, van representar el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació en les tres sessions de l'acte.

Vicenç Villatoro, director general de la CCRTV; Gösta Esping Andersen, degà dels Estudis de Ciències del Treball de la UPF; i Jordi Pérez, degà de la Facultat de Ciències de la Salut i de la Vida de la UPF, van pronunciar, respectivament, les tres lliçons de comiat.

- 3 La universitat amb més mobilitat
- 4 Estudiants adjunts a l'equip de govern
- 7 Torna el Miniput
- 10 Laboratori de Xarxes i Serveis Mòbils Multimèdia
- 11 Entrevista a Ferran Sanz, cap del GRIB
- 13 La UPF compra el 20% del PRBB
- 15 Presentació de l'Enquesta Social Europea

Coincidint amb l'inici del curs, el Consell de Direcció de la UPF ha presentat el Pla d'Actuacions per al període 2003-2005, document que fixa les prioritats i els objectius a assolir en l'acció de govern de la institució. És la continuació del Pla d'Actuacions anterior, vigent els anys 2002 i 2003, que va desenvolupar algunes de les previsions del primer Pla Director de la Universitat, alhora que s'ajustava als continguts principals del programa electoral de la rectora i als canvis que s'entreveien en el context legislatiu universitari.

En el nou Pla d'Actuacions es defineixen les actuacions prioritàries de la Universitat per al proper bienni, període que estarà determinat pels avenços en l'establiment de l'espai europeu d'ensenyament superior i per l'assoliment dels objectius recollits en el contracte programa que van signar uns mesos enrere la UPF i la Generalitat de Catalunya.

D'entre els compromisos que recull el document hi ha el de mantenir els actuals bons nivells de rendiment acadèmic, fomentar la qualitat i la millora contínua de la docència, potenciar el desenvolupament i la innovació de la recerca, i definir i aplicar el Pla d'Implantació Territorial que, en els propers mesos, se centrarà en la construcció del futur campus tecnològic i de la comunicació a l'espai de l'antiga fàbrica de Ca l'Arañó.

Respecte de l'adequació als criteris de l'irreversible procés de Bolonya, que comportarà la consegüent reforma de l'estructura dels ensenyaments per assolir la convergència real, la UPF és partidària, en termes generals, d'un model de llicenciatura de 180 crèdits (tres anys), que agrupí titulacions amb la màxima transversalitat possible. La consecució d'aquest primer grau universitari tindrà continuïtat, per a aquells que ho desitgin, amb una oferta d'estudis de postgrau (màsters), de dos anys de durada.

En paral·lel a la definició dels eixos prioritaris de govern, la Universitat ha iniciat un procés de reforma de l'organització administrativa, que s'ha concretat amb la implantació del Pla de Mesures Organitzatives (PMO), que es desplegarà de manera progressiva i que afectarà el conjunt de l'administració universitària, perquè la UPF vol ser també un referent pel que fa a la qualitat de la gestió.

L'adopció de nous instruments de gestió és fruit tant de les conseqüències del creixement natural de la Universitat des de l'any 1990 en termes d'estudis, d'estudiants i de l'activitat en l'àmbit de la recerca, com també del nou context normatiu un cop aprovades la LOU, la LUC i els nous Estatuts de la UPF. El procés de convergència amb Europa i la voluntat de garantir la sostenibilitat econòmica malgrat les restriccions pressupostàries que afecten les universitats públiques, són altres elements que han estat tinguts en compte en el procés per a l'adequació dels processos de gestió i l'adaptació de l'estructura administrativa de la UPF als nous reptes i per fer la gestió més eficaç i eficient.

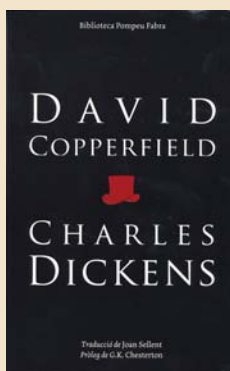
Estudiants adjunts a l'equip de govern

Amb la finalitat d'acostar els estudiants a la presa de decisions i de fer-los més transparent la tasca de govern, dos representants d'aquest col·lectiu han estat designats com a adjunts a l'equip de govern.

El procés de designació s'ha realitzat amb la participació activa dels estudiants, de manera que s'ha configurat un comitè assessor integrat per representants de tots els centres i estudis, els quals, una vegada designats els adjunts, continuen en actiu per donar suport a la seva tasca.

Els estudiants adjunts a l'equip de govern són M. Antonia Vidal Fernández (Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales) i Albert Stern Taulats (Estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública). Els seus suplents són Marta Lloret Linares (Facultat de Ciències de la Salut i de la Vida) i Joan Safont Plumed (Facultat de Dret).

Biblioteca Pompeu Fabra, una col·lecció de clàssics traduïts al català més actual

Edicions Destino i la Universitat Pompeu Fabra han sumat esforços per posar en marxa la Biblioteca Pompeu Fabra, una col·lecció que publica clàssics de la literatura universal amb noves traduccions al català, introduïdes per pròlegs d'especialistes, escriptors i assagistes de prestigi.

La Biblioteca es va presentar el 7 d'octubre passat a l'auditori de l'edifici Balmes. En l'acte hi van intervenir el traductor i professor de la UPF Lluís Maria Todó, director de la col·lecció; l'escriptor Enrique Vila-Matas i el traductor Salvador Oliva.

El tret distintiu de la nova col·lecció és la traducció acurada a un català modern i totalment actual. El disseny d'Enric Jardí és un altre dels senyals d'identitat de la Biblioteca, que es presenta amb un original en format de butxaca, ergonòmic i elegant, i amb una tipografia adaptada a cada títol.

Els primers títols publicats per la Biblioteca Pompeu Fabra són *Hamlet*, *El rei Lear* i *Macbeth*, les immortals tragèdies de Shakespeare traduïdes ara per Salvador Oliva, i amb pròlegs de Northrop Frye i Salvador Oliva; *David Copperfield*, el clàssic de Charles Dickens traduït per Joan Sellent, amb pròleg de G. K. Chesterton; *En aquest costat del Paradís*, el magnífic relat generacional de Francis Scott Fitzgerald, amb traducció de Josep Maria Fulquet i pròleg de John dos Passos; *Paludes*, una obra breu i poc coneguda d'André Gide, traduïda per Núria Petit, amb pròleg d'Enrique Vila-Matas; i les *Cròniques italianes* de Stendhal, amb traducció de Xavier Pericay i pròleg de Gaziel.

En marxa el Pla de Mesures Organitzatives

Al llarg del primer trimestre del curs, la UPF ha iniciat un procés de reforma de l'organització administrativa per adaptar la institució als canvis de l'entorn i encarar amb garanties d'èxit els reptes i projectes de futur. Aquest procés s'ha concretat en la presentació i posada en marxa del Pla de Mesures Organitzatives (PMO) de l'estructura administrativa, que ha estat fruit de les tasques d'anàlisi i d'elaboració de propostes en el si del Consell de Direcció –l'equip de govern de la UPF–, amb l'assessorament d'una consultora externa, la participació de responsables de

l'equip de gestió i les aportacions de la comunitat universitària.

Amb la implantació del PMO es pretén, entre d'altres objectius generals, millorar l'eficàcia de la interacció entre el govern de la Universitat i la Gerència, i d'aquests amb les estructures bàsiques de gestió; articular d'una manera pràctica el Grup UPF, i preservar l'esperit innovador, de rigor i d'excel·lència que ha caracteritzat la UPF des dels seus inicis.

La primera fase de les actuacions previstes en el PMO s'ha concretat en la creació d'un nivell de direcció format per set àrees: acadèmica; economia i patrimoni; innovació i coordinació de projectes; recerca; recursos d'informació; recursos humans i organització; i, Gabinet del Rectorat. Amb dependència funcional dels membres del Consell de Direcció i dirigides i coordinades pel gerent, aquestes àrees fan de frontissa entre el govern i la gestió, que és a càrrec dels serveis universitaris i les unitats administratives.

D'altra banda, l'instrument que ha de permetre traslladar a l'àmbit de la gestió els objectius previstos en el Pla d'Actuacions 2003-2005 del Consell de Direcció és el Pla d'Objectius de Gestió (POG). Aquest pla s'estructura al voltant de sis eixos generals i es desplegarà en quinze programes operatius.

Altres actuacions previstes en el PMO són realitzar l'anàlisi dels processos administratius amb l'objectiu d'optimitzar-los, aprofitar les economies d'escala i racionalitzar les despeses d'estructura de la Universitat. A més, es farà una anàlisi global de la plantilla de la UPF i s'elaborarà un pla d'actuacions que incidirà en la comunicació interna, la mobilitat per necessitats organitzatives, el reforç de la motivació i el compromís i la millora de les competències professionals dels membres de l'organització.

Altres mesures incorporades en el PMO són: l'adopció de contractes programa interns com a peça bàsica en la distribució dels recursos, i la gestió en xarxa del Grup UPF per assolir una òptima articulació entre les diferents entitats que el configuren.

El programa Ramón y Cajal contracta 46 nous investigadors

En el període 2001-2003, la UPF ha contractat 46 investigadors per mitjà del programa Ramón y Cajal, i és, amb aquesta xifra, la quarta universitat pública catalana en nombre de membres incorporats a la recerca gràcies a aquest programa. En l'edició 2003, de les 28 places que oferia la UPF se'n van contractar finalment un total de 20. La relació entre places ofertes i investigadors contractats per la UPF és proporcionalment superior a la de la resta d'universitats catalanes, a excepció de la UB.

El Ministeri de Ciència i Tecnologia va posar en marxa l'any 2001 el programa Ramón y Cajal de contractació de científics amb l'objectiu d'incorporar investigadors amb grau de doctor als grups i institucions de recerca de les universitats de l'estat espanyol, per tal d'enfortir la seva capacitat de recerca. Aquest programa es basa en la coresponsabilitat entre el centre de recerca al qual s'incorpora l'investigador i el Ministeri, que aporta el 80% del sou durant cinc anys.

Els investigadors Ramón y Cajal que fan recerca a la UPF provenen de diferents àmbits —biologia, economia, enginyeria, dret i traducció, bàsicament— i s'han format en diversos centres internacionals de recerca.

X ANIVERSARI DE L'INSTITUT D'EDUCACIÓ CONTÍNUA

El 10 de novembre passat, l'Institut d'Educació Contínua de la UPF (IDEC) va celebrar el primer dels actes commemoratius del seu X Aniversari amb una trobada que va congrega les persones, empreses i institucions que han fet possible la consolidació d'aquest centre, que des de 1993 es dedica a l'especialització professional i a la formació de postgrau.

L'acte, presidit per M. Rosa Virós, rectora de la UPF i presidenta de l'IDEC, va tenir lloc a l'auditori de l'edifici Balmes i va comptar amb la intervenció de Klaus Leisinger, president de la Fundació Novartis per al Desenvolupament Sostenible, que va pronunciar la conferència "Responsabilitat social corporativa en temps de globalització". A continuació va intervenir Marc le Menestrel, professor visitant de la UPF i de l'INSEAD, i consultor especialitzat en *business ethics*, que va parlar sobre "Responsabilitat social corporativa: ciència o religió?". Aquest acte va suposar la primera activitat pública de l'Observatori Novartis de Responsabilitat Social Corporativa, creat el 29 de setembre passat per la UPF i l'empresa Novartis Farmacèutica.

L'IDEC és una fundació privada sense ànim de lucre que actua com a nexa entre universitat i societat, col·laborant amb empreses i institucions per oferir solucions prospectives a les seves necessitats de formació, i amb equips professionals per aportar un ventall de propostes d'especialització, d'aprofundiment i de reciclatge. Combina la formació presencial i semipresencial i promou programes d'*e-learning*. Compta amb un Programa de Pràctiques Professionals i el servei de Borsa de Treball. Juntament amb les principals escoles de negocis i fundacions universitàries de Barcelona ha constituït l'Associació per a la Qualitat de la Formació Permanent FOR Q.

Des de la seva fundació, l'IDEC ha incrementat any rere any la seva oferta formativa i actualment disposa de més de dos-cents programes, entre màsters, diplomes i cursos de postgrau i de perfeccionament, jornades i seminaris. El curs passat prop de set mil participants van passar per les aules de l'IDEC.

QUATRE DIRECTORS DE CINEMA A COMUNICACIÓ AUDIOVISUAL

Els Estudis de Comunicació Audiovisual de la UPF van inaugurar el seu desè any acadèmic amb unes Jornades sobre Cinema Espanyol, que van tenir com a protagonistes quatre directors que han aportat experiències radicals en el panorama cinematogràfic de l'estat espanyol: Fernando León, Marc Recha, Jaime Rosales i Julio Medem.

La sessió inaugural va tenir lloc el 28 d'octubre amb Fernando León, director de la celebrada *Los lunes al sol*, i va continuar el 29 d'octubre amb el català Marc Recha (*Les mans buides* és la seva darrera pel·lícula) i Jaime Rosales (*Las horas del día*). Julio Medem va conversar amb els estudiants i va exposar la seva posició davant la polèmica suscitada pel seu documental *La pelota vasca*.

FERNANDO LEÓN EN UN MOMENT DE LES JORNADES

ELS ESTUDIANTS DE PERIODISME COBREIXEN LES AUTONÒMIQUES

El diumenge 16 de novembre els estudiants no van fer festa. Els esperava una dura Jornada de Simulació Professional en què havien d'efectuar la cobertura informativa de les eleccions al Parlament de Catalunya. L'objectiu d'aquestes jornades, organitzades periòdicament pels Estudis de Periodisme, és proporcionar als estudiants l'experiència d'una pràctica real i en directe de la professió, entrevistant personatges amb projecció pública o, com és el cas, elaborant la informació d'algun esdeveniment rellevant.

Els estudiants, actuant com a veritables periodistes i amb l'acreditació pertinent, es van distribuir per les diferents seus dels partits polítics i per la seu de seguiment oficial de l'escrutini de la Generalitat, al World Trade Center. Amb el material recollit, van elaborar vuit reportatges de temàtica electoral per a la televisió; un programa de ràdio en directe que es va

emetre de les 22.00 a les 23.00 h des de l'edifici Rambla, i un diari de dotze pàgines, *El Barcelonès*. Tots els productes informatius es van presentar el dilluns 17 de novembre.

BATALLA EXPLICA L'OFICI DEL PERIODISTA INTERNACIONAL

Xavier Batalla, corresponsal diplomàtic de *La Vanguardia* i durant deu anys professor de Periodisme Internacional a la UPF, va inaugurar el 9 d'octubre passat el nou any acadèmic dels Estudis de Periodisme amb la lliçó "El comentari periodístic menys arriscat".

En la seva intervenció, va fer un repàs a l'evolució del que ha estat aquesta especialitat en els darrers anys, deixant clar d'entrada que "la vida del periodista internacional és la millor de les vides" professionals possibles.

Batalla va exposar com, durant molt de temps, el comentari periodístic internacional ha estat el més còmode i el menys arriscat gràcies a la distància: "ofereix la possibilitat de buidar el pap a gust sobre un primer ministre o un líder de l'oposició, posem per cas, sense córrer el risc de rebre la trucada de l'interessat que exigeix una rectificació". La situació ha canviat amb els atemptats de l'11 de setembre i les posteriors guerres de l'Afganistan i de l'Iraq, que han modificat aquest "paradís": "la globalització ha accentuat la històrica temptació de la nostra premsa per referir-se als afers internacionals en clau de política interna".

El periodista va cloure la conferència amb una cita de Joseph Pulitzer per recordar que, sigui quin sigui el context, el més important és saber utilitzar l'eina bàsica de la professió: "escriu curt perquè la gent et llegeixi i clar perquè t'entengui".

L LIÇÓ INAUGURAL DE MIGUEL SÁENZ A TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ

El traductor i escriptor Miguel Sáenz va pronunciar el dimarts 11 de novembre la conferència inaugural de la Facultat de Traducció i Interpretació, titulada “Creadores y falsarios: la paradoja del traductor”.

Miguel Sáenz és doctor en Dret i llicenciat en Filologia Alemanya per la Universitat Complutense de Madrid, i doctor honoris causa en Traducció i Interpretació per la Universitat de Salamanca. Actualment és traductor en organismes internacionals i traductor literari.

Entre els títols que ha traduït figuren obres de Thomas Bernhard, Bertolt Brecht, Alfred Döblin, Michael Ende, Goethe, Günter Grass, Franz Kafka, Henry Roth, Josep Roth, Salman Rushdie, Arthur Schnitzler, W. G. Sebald, Peter Weiss i Josef Winkler.

Al llarg de la seva trajectòria ha estat guardonat en nombroses ocasions. Al 1981 va rebre el Premi Nacional Fray Luis de León de traducció de llengües germàniques per *El rodaballo*, de Günter Grass, i al 1983, el Premi Nacional de Traducció d'obres infantils per *La historia interminable*, de Michael Ende. El conjunt de la seva obra com a traductor literari va ser reconeguda al 1992 amb el Premi Nacional de Traducció. Miguel Sáenz és, d'altra banda, autor de *Jazz de hoy, de ahora* (Siglo XXI, 1971) i *Thomas Bernhard, una biografía* (Siruela, 1996).

MINIPUT 2003

El Miniput va reunir per desè any consecutiu a la UPF una mostra dels millors programes televisius de l'any. Les sessions van tenir lloc del 17 al 20 de novembre a l'auditori de l'edifici Balmes, organitzades al voltant de quatre eixos: “Al lloc de l'altre”, el retrat de dues experiències transformadores que plantegen qüestions sobre la intimitat, l'autenticitat i l'ús dels personatges; “Prova de fer-ho diferent”, una mostra de la incansable recerca per canviar la manera d'explicar i de veure temes aparentment esgotats o d'interès dubtós, i convertir-los en programes de gran audiència; “Després de la guerra”, sobre l'oblit informatiu en què cauen les ciutats i les víctimes després d'un conflicte bèl·lic; i “La fona de David”, sobre els recursos que s'enginyen els canals autonòmics per competir amb els gegants d'abast estatal, entre els quals va figurar la nova sèrie de TV3 *L'un per l'altre*.

T ORNA EL MINIPUT AMB ELS MILLORS PROGRAMES DE TELEVISIÓ

La mostra que presenta el Miniput prové de la selecció anual que efectua la International Public Television (Input) d'aquelles produccions que sobresurten de les gralles de programació per la seva qualitat i noverat. La innovació de les propostes, tant pel que fa al format com a l'estètica; l'agudeses del plantejament i l'actualitat dels continguts són els criteris en base als quals el Miniput elabora la seva proposta. A més, presenta programes del nostre entorn que circulen per les mateixes vies de compromís i d'experimentació de nous formats.

La propera edició del Miniput s'organitzarà en el marc del Fòrum 2004, i tindrà lloc del 23 al 28 de maig. Juntament amb la UPF, els organitzadors de la present edició han estat Televisió de Catalunya, el Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat de la Universitat Autònoma de Barcelona, Televisió Espanyola a Catalunya, Barcelona Televisió i el Fòrum 2004.

Tots els programes que l'Input ha seleccionat des de l'any 1977 es conserven a la seu de la Biblioteca de Rambla de la UPF sota l'epígraf Arxiu Input.

MENCIÓ DE QUALITAT PER AL DOCTORAT EN CIÈNCIES DEL LLENGUATGE

El doctorat en Ciències del Llenguatge i Lingüística Aplicada que imparteix l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada ha rebut la Menció de Qualitat de l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat (ANECA), organisme dependent del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports. Des de l'any 1995, aquest programa, que ha arribat a la sisena edició, ha rebut la Menció en totes les edicions en què l'ha sol·licitada. La Menció de Qualitat s'atorga després d'un procés d'avaluació externa que mesura diferents paràmetres, com ara els continguts, l'estructura i els objectius del programa. La distinció permet participar en les convocatòries d'ajudes a la mobilitat de professors i estudiants, així com sol·licitar subvencions.

Amb aquest doctorat, són set els programes de la UPF que aquest any han obtingut la Menció de Qualitat. Cal destacar que l'ANECA ha avaluat 916 programes de 53 universitats, i que dels presentats 167 han obtingut la distinció.

Els altres programes de la UPF amb Menció de Qualitat són els següents: Humanitats, Art, Literatura i Pensament; Economia, Finances i Empresa; Història (inclou l'itinerari d'Història del Pròxim Orient Antic); Ciències de la Salut i de la Vida (bienni 2003-2005); Comunicació Multilingüe; Estudis de Traducció Literària i Lingüística (bienni 2003-2005), i Ciència Cognitiva i Llenguatge (impartit conjuntament amb la UB).

VINT ANYS DE TV3 I CATALUNYA RÀDIO

SERGI SCHAAF, VICENC VILLATORO I EUGENI CABANES

Els Estudis de Periodisme i els Estudis de Comunicació Audiovisual de la UPF, conjuntament amb la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV), van presentar el dilluns 6 d'octubre el seminari 20 Anys de Ràdio i Televisió Públiques Catalanes. Reflexió per a un Balanç. Hi van participar professionals dels mitjans de comunicació i de l'àmbit acadèmic que van posar sobre la taula diferents elements per valorar aquestes dues primeres dècades de difusió radiotelevisiva en llengua catalana –les primeres emissions de Catalunya Ràdio van començar el juny del 1983 i el setembre d'aquell mateix any es va fer la primera emissió experimental de TV3.

PREMI INTERNACIONAL DE TERMINOLOGIA A JUDIT FREIXA

La professora Judit Freixa ha rebut el Premi Internacional de Terminologia 2003, que va ser lliurat el 28 de juliol passat a Praga. Judit Freixa és investigadora del grup IULATERM de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA) i professora de Terminologia de la Facultat de Traducció i Interpretació de la UPF. La seva tesi, dirigida per M. Teresa Cabré, es titula "La variació terminològica: anàlisi de la variació denominativa en textos de diferent grau d'especialització de l'àrea de medi ambient", i va ser defensada a la Universitat de Barcelona l'11 d'octubre del 2002.

Freixa proposa un apropament variacionista a l'estudi de la terminologia, analitza la variació denominativa i conceptual que presenten els termes i la posa en relació amb els diferents graus d'especialització d'una mateixa àrea temàtica. La tesi ha estat editada en CD-ROM per l'IULA (Sèrie Tesis, 3) i es pot consultar íntegrament a Internet mitjançant la base de dades TDX (<http://www.tdx.cesca.es/TDX-0313103-110156/index.html>).

El Premi Internacional de Terminologia es concedeix cada dos anys per distingir el millor treball de recerca teòrica o aplicada sobre terminologia. El seu objectiu és promoure la recerca, la innovació i el desenvolupament en aquest camp. La cerimònia de lliurament s'organitza durant un esdeveniment terminològic rellevant que, en aquesta edició, ha estat el Theory of Terminology Workshop, celebrat a Praga en el marc del XVII Congrés Internacional de Lingüistes, del 24 al 29 de juliol passat.

ENTREVISTA A FERRAN SANZ,

cap del Grup de Recerca en Informàtica Biomèdica (GRIB)

El GRIB és un actiu grup de recerca vinculat a l'Institut Municipal d'Investigació Mèdica (IMIM) i a la Universitat Pompeu Fabra que es dedica a la recerca i al desenvolupament sobre l'ús de les noves tecnologies de la informació en les ciències de la salut i de la vida.

Ferran Sanz, catedràtic del Departament de Ciències Experimentals i de la Salut i vicedegà de la Facultat de Ciències de la Salut i de la Vida de la UPF, ha estat el responsable del GRIB des de la seva fundació l'any 1985, i actualment coordina un equip format per seixanta persones, entre investigadors, tècnics, becaris i estudiants de doctorat de la UPF.

Recentment, la Unió Europea ha concedit al GRIB la coordinació d'INFOBIOMED, un ambiciós projecte de tres anys i cinc milions d'euros de pressupost que concentrarà la recerca de setze centres europeus capdavanters en el camp de la informàtica biomèdica.

◉ Què és INFOBIOMED?

El projecte INFOBIOMED —“estructuració de la informàtica biomèdica a escala europea en suport de la medicina individualitzada”— és una xarxa europea d'excel·lència constituïda en el marc del VI Programa Marc de Recerca i Desenvolupament de la Unió Europea. El seu camp d'actuació es troba en l'àmbit en què conflueixen les tecnologies de la informació i la biomedicina i, dins d'aquest darrer, més concretament, en el camp de la medicina genòmica.

◉ Quin és l'origen de la creació d'aquest projecte?

Els grans avenços científics que hi ha hagut en els darrers anys en el món de la genòmica, amb la seqüenciació del genoma humà i els d'altres organismes vius, ha de generar una gran revolució en molts aspectes relacionats amb la salut humana. Ara, el principal problema no és l'obtenció de dades genòmiques, ja que hi ha tècniques i aparells que faciliten la seqüenciació de genomes, sinó ser capaços d'entendre i d'utilitzar l'enorme cabal d'informació que s'obté de la seqüenciació dels genomes. Precisament la bioinformàtica és la nova disciplina que es dedica a analitzar la informació que es deriva de la recerca genòmica i proteòmica. L'objectiu

general d'INFOBIOMED és estudiar la informació genòmica amb l'ajut de la informàtica per tal d'arribar a resoldre determinats problemes de salut.

◉ En quins camps es desenvoluparà la recerca d'aquest projecte?

A INFOBIOMED conflueixen tres àmbits: la salut, la genòmica i la informàtica. La salut i la informàtica ja interaccionen des de fa anys a través de la informàtica mèdica, que és la part de la informàtica relacionada directament amb els aspectes sanitaris, com, per exemple, l'emmagatzematge i l'anàlisi de les dades que es generen en les proves diagnòstiques o l'atenció sanitària a distància o telemedicina. D'altra banda i com deia abans, la bioinformàtica és l'aplicació de la informàtica a l'anàlisi de la informació genòmica i proteòmica. INFOBIOMED vol afavorir una confluència metodològica, que pot resultar molt sinèrgica, entre la informàtica mèdica i la bioinformàtica.

◉ El GRIB ja té experiència en aquests àmbits?

El GRIB va néixer l'any 1985 com un grup de recerca en informàtica mèdica i, des del principi, vam fixar la nostra atenció en la informació molecular relacionada amb la salut com, per

exemple, en els estudis de relacions estructura-activitat en el desenvolupament de nous medicaments. Tan aviat com es va començar a intuir el *boom* de l'anàlisi de la informació genòmica, ens hi vam abocar mitjançant la incorporació del Dr. Roderic Guigó. Per tant, en el GRIB tenim una llarga tradició de fer recerca en els camps de la informàtica mèdica i la bioinformàtica. Aquesta realitat ens situava en una bona posició per abordar el projecte INFOBIOMED.

◉ De quina manera contribuirà aquest projecte als avenços en medicina genòmica?

Hi ha tres àmbits concrets d'aplicació que es tractaran a INFOBIOMED. El primer té a veure amb les infeccions víriques, perquè sabem que per desenvolupar-se el genoma dels virus interacciona amb el genoma de les persones infectades. També és conegut que molts virus —el de la grip, el de la sida— muten molt de pressa, o sigui, que el seu genoma canvia i que segons la magnitud del canvi els tractaments antivirals deixen de ser efectius. En la lluita contra les infeccions víriques es necessita controlar tots els aspectes de la genòmica del virus, i també de la interacció del genoma del virus amb el de l'hoste on es desenvolupa. ▶▶▶▶

“El descobriment de nous medicaments i l'ús adequat està relacionat amb factors genòmics.”

Un altre exemple que s'estudiarà en aquest projecte té a veure amb la inflamació crònica relacionada amb la malaltia dental de la peridontitis. Aquesta malaltia és molt interessant com a cas clínic, perquè té un component genètic, ja que no tothom té la mateixa predisposició genètica per desenvolupar-la. A la vegada no es manifesta sense infecció prèvia i alhora depèn dels nostres costums personals i de la manera de viure: higiene, hàbits, alimentació, etc. És un cas molt apropiat per ajuntar-hi informació clínica amb informació genètica i analitzar aquest problema.

○ I els altres dos?

El tercer exemple que tractarem és el del càncer de colon hereditari, atès que aquesta malaltia pot ser desenvolupada o no per les persones genèticament predisposades. Els factors ambientals i personals també hi tenen molt a veure. Un quart i darrer aspecte està relacionat amb la farmacoinformàtica. El descobriment de nous medicaments i l'ús

adequat està relacionat amb factors genòmics. Conèixer millor el genoma ens ajuda a descobrir noves proteïnes i nous sistemes d'interacció entre elles, i això ens permet identificar noves dianes —nous llocs del sistema biològic— per fer els medicaments més efectius en la cura de les malalties.

○ Així, la genòmica fa que els fàrmacs puguin ser més eficaços?

Sí, perquè cal tenir en compte que les persones som, des d'un punt de vista genòmic, un 99,9% idèntiques. Aquest mínim percentatge que ens diferencia, els anomenats polimorfismes genètics, fa que siguem diferents, tant externament com pel que fa a l'interior del nostre cos. Una de les coses que ens diferencia els uns dels altres genòmicament és la nostra resposta als medicaments. Pensem, per exemple, que dues persones poden respondre de manera diferent a la mateixa dosi d'un medicament perquè, d'acord amb una certa variació genètica, una pot metabolit-

zar-lo més de pressa que l'altra. D'una altra banda, certes reaccions adverses a medicaments s'expliquen per petites diferències genètiques dels individus que les pateixen. Gràcies a la recerca que farem a través d'INFOBIOMED es podran arribar a dissenyar medicaments millors i a usar-los de manera més eficaç, o sigui, seleccionar el medicament d'acord amb els trets de la persona i administrar la dosi adequada d'acord amb les característiques genètiques del pacient.

○ Quin serà el sistema de treball a INFOBIOMED?

Nosaltres no només coordinarem el grup i vetllarem perquè s'assoleixin els objectius fixats, sinó que també treballarem en algun aspecte concret de la recerca. El GRIB contribuirà particularment en l'anàlisi bioinformàtica de la infecció de la mà de la investigadora Mar Albà, que és una experta en el genoma dels virus. També en l'ajut informàtic per al desenvolupament de medicaments.

CÀTEDRA MUTUAL CYCLOPS EN MEDICINA DEL TREBALL

Mutual Cyclops i la UPF van signar el 27 d'octubre un conveni pel qual s'ha creat la càtedra Mutual Cyclops en Medicina del Treball, que desenvoluparà la seva activitat en el marc del Departament de Ciències Experimentals i de la Salut (CEXS).

La càtedra té com a objectius promoure la formació, la recerca i la transferència de tecnologia en el camp de la prevenció de riscos laborals i l'aplicació de la Medicina del Treball. Aquestes activitats es concretaran en l'elaboració d'estudis, enquestes, estadístiques de sinistralitat i material docent. Es posarà l'accent en l'anàlisi de les causes dels accidents de treball, les malalties professionals i no laborals, així com en la promoció d'accions preventives. En matèria de prevenció s'oferirà també

assessorament, actualització de coneixements, jornades, capacitatció per a empresaris i accions de divulgació.

Entre les primeres activitats que desenvoluparà la càtedra figura la creació d'una Escola de Formació dels Residents en Medicina del Treball —el CEXS ha estat acreditat pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esports per formar metges especialistes en aquesta matèria—. Pel que fa a la recerca, la càtedra desenvoluparà un informe que recollirà els resultats de l'estudi de diferents temes: les revisions sistemàtiques de la literatura científica, la incapacitat temporal, els accidents de treball i les malalties professionals, així com els sistemes d'informació en salut laboral.

EL DIRECTOR GERENT DE MUTUAL CYCLOPS, FRANCESC HERNÁNDEZ CARBÓ, I LA RECTORA DE LA UPF, M. ROSA VIRÓS, EN EL MOMENT DE LA SIGNATURA.

LA UPF COMPRA EL 20% DEL PRBB

La UPF ha adquirit el 20% de la propietat de l'edifici del Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (PRBB), compra que finançarà amb recursos del pla plurianual d'inversions. L'acte de signatura d'aquesta operació va tenir lloc el 15 d'octubre passat a la seu del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI). En el mateix acte, el DURSI, a través de la Fundació Centre de Regulació Genòmica —participada pel mateix DURSI, la UPF i el Departament de Sanitat— va signar la compra del 30% de la propietat del Parc.

Fins al moment de la signatura, la propietat del PRBB es repartia entre l'Agrupació Mútua del Comerç i de la Indústria —que tenia el 50% del capital—, l'Ajuntament de Barcelona i el Consorci de la Zona Franca —amb un 25% cadascun—. Abans de l'estiu, el DURSI i la UPF van acordar amb l'Agrupació Mútua la compra de la seva participació, de manera que la titularitat del Parc és, actualment, majoritàriament de capital públic.

El PRBB està situat en un solar de 9.000 m² davant el front marítim de Barcelona, a tocar de l'àrea del Mar, seu de la Facultat de Ciències de la Salut i de la Vida de la UPF i de l'Hospital del Mar. Actualment es troba en fase avan-

çada de construcció i la seva inauguració està prevista per a l'últim trimestre del 2004.

El PRBB tindrà una superfície total construïda de 50.664 m², dels quals 26.500 es destinaran a laboratoris científics i a serveis complementaris de les tres institucions biomèdiques que integren el PRBB —el Centre de Regulació Genòmica, l'Institut Municipal d'Investigació Mèdica i el Departament de Ciències Experimentals i de la Salut de la UPF.

Un cop en funcionament, el PRBB tindrà capacitat per a més de 1.000 persones, entre investigadors, professors, estudiants, tècnics de laboratori i personal d'administració. Hi treballaran 45 grups de recerca que desenvoluparan la seva recerca en les àrees següents: biologia computacional; regulació gènica i epigenètica; biologia cel·lular i del desenvolupament; fisiopatologia i farmacologia; genètica humana i biologia evolutiva, i epidemiologia i salut pública.

El PRBB disposarà d'uns serveis científic-tècnics dotats amb la darrera tecnologia i acollirà centres i empreses de l'àmbit biomèdic per facilitar la transferència entre la recerca bàsica, la recerca clínica i la recerca en epidemiologia i salut pública.

PLACA NARCÍS MONTURIOL PER A L'IMIM

L'Institut Municipal d'Investigació Mèdica (IMIM), centre adscrit a la UPF, rebrà la Placa Narcís Monturiol al mèrit científic i tecnològic que atorga anualment la Generalitat de Catalunya per significar l'activitat d'investigadors i centres de recerca de Catalunya. Aquesta distinció és un reconeixement a les aportacions de l'IMIM al camp de la biomedicina i la salut pública, així com a la formació de personal investigador altament qualificat i al desenvolupament de fórmules innovadores d'organització i gestió de la recerca.

L'IMIM és un organisme públic dependent de l'Institut Municipal d'Assistència Sanitària i està adscrit a la UPF des de l'any 2000. La seva activitat científica està estructurada en tretze unitats i grups de recerca de caràcter multidisciplinari. La seva producció científica inclou prop de 200 publicacions anuals en revistes internacionals indexades al SCI i SSCI, el que el situa en tercera posició entre els principals grups de recerca biomèdica de l'estat espanyol.

PREMI PER A UN ESTUDIANT INVESTIGADOR

L'estudiant de primer curs de Biologia de la UPF Arnau Busquets ha guanyat el premi especial del Jurat del XVI Certamen de Joves Investigadores que aquest octubre s'ha celebrat a Màlaga. També ha estat seleccionat com un dels dos representants de l'estat espanyol al certamen europeu que se celebrarà l'any 2004 a Dublín. El treball guanyador, dotat amb 6.000 euros, va ser realitzat fa dos estius als laboratoris de la Unitat de Biologia Evolutiva del Departament de Ciències Experimentals i de la Salut de la UPF —amb l'assessorament de la professora de l'IES-SEP La Garrotxa Concepció Ferrés—. Es tracta d'uns estudis d'ADN per determinar relacions entre poblacions humanes.

En el certamen es van presentar prop de 200 treballs, dels quals se'n van seleccionar quaranta. L'estudiant de primer de Biologia de la UPF Helaia Roca també hi va participar.

El Certamen de Joves Investigadores és obert a joves d'entre 15 i 19 anys que tinguin vocació investigadora. Els temes del concurs estan relacionats amb la recerca bàsica o aplicada, o amb les àrees científiques i tecnològiques definides en els plans d'estudis universitaris.

L LIÇÓ D'ECONOMIA AMB EL PROFESSOR OLIVIER BLANCHARD

L'evolució dels mercats de treball europeu i americà al llarg dels darrers 25 anys va ser el tema de la lliçó d'economia amb què Olivier Blanchard, catedràtic d'Economia del Massachusetts Institute of Technology (MIT), va inaugurar el curs 2003-2004 de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresarials de la UPF.

Blanchard, una de les personalitats més influents en matèria macroeconòmica dels darrers vint anys, va titular la seva intervenció "After 25 years of high unemployment: What have we learned?". L'acte va tenir lloc el 22 d'octubre a l'auditori de l'Àgora Jordi Rubió i Balaguer, amb el patrocini de Garrigues Advocats i Assessors Tributaris i Laboratoris Dr. Esteve.

Blanchard és doctor en Economia pel MIT (1977), on imparteix docència des del 1982 —anteriorment havia

estat professor a la Universitat de Harvard—. Els seus llibres i articles constitueixen una referència ineludible en el camp de la macroeconomia. El seu origen francès, d'altra banda, l'ha dut a interessar-se per les qüestions europees i, en particular, per les diferències en matèria d'atur als països del continent.

Els camps de recerca que explora el professor Blanchard són diversos: ha estudiat l'evolució dels mercats de treball europeu i americà; el procés de transformació de les economies dels països de l'est d'Europa i la formació de les bombolles especulatives —va ser un dels pioners en la formalització del concepte "bombolla borsària" i en l'estudi dels seus efectes sobre l'economia—. La recerca de Blanchard comprèn, d'altra banda, la política fiscal, de gran actualitat amb motiu del pacte d'estabilitat i creixement de la UE.

L'IUC EVOCA EN UNA JORNADA EL GENI D'ANDRÉI TARKOVSKI

L'Institut Universitari de Cultura de la UPF va organitzar el 7 de novembre una jornada dedicada al realitzador rus Andréi Tarkovski (1932-1986). Hi va participar la seva germana, Marina Tarkovski, autora de llibres i assajos sobre el cineasta, amb una conferència titulada "La pasión según Andréi Tarkovski". L'acte va ser presentat per Tamara Ivancic, professora de Literatura i Pensament Esclaus de la Facultat d'Humanitats de la UPF.

La jornada va incloure la projecció de la pel·lícula *Andréi Rubliov* (1966), el segon llargmetratge de Tarkovski. La cinta narra la biografia d'un monjo medieval, celebrat per les seves magnífiques icones. L'obra va ser prohibida per les autoritats russes, si bé va passar la frontera cap a Occident i es va exhibir fora de concurs a Cannes, el 1969, evidenciant l'enorme talent del qui ha estat considerat una de les figures més originals del cinema rus.

CONGRÉS TRIENNAL DE LA REVISTA DE DRET PRIVAT EUROPEU

La *Revista de Dret Privat Europeu* (*Zeitschrift für Europäisches Privatrecht-ZEuP*) va celebrar la IV edició del seu congrés triennal del 2 al 4 d'octubre passat a la UPF. Vint-i-cinc membres del comitè de redacció, procedents de dotze països europeus, van discutir durant les sessions ponències sobre alguns dels temes més candents de dret privat europeu.

Aquest esdeveniment ha estat organitzat per l'Àrea de Dret Civil de la Universitat Pompeu Fabra, sota el patrocini del Ministeri de Ciència i Tecnologia, el Ministeri d'Afers Exteriors, el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya i la UPF.

PRESENTACIÓ DELS PRIMERS RESULTATS DE L'ENQUESTA SOCIAL EUROPEA

El dimarts 14 d'octubre es van presentar a la UPF els primers resultats de l'Enquesta Social Europea, un ambiciós estudi comparatiu sobre les actituds, els atributs, les percepcions, els comportaments i les conductes dels ciutadans europeus, especialment pel que fa als àmbits econòmic, social i polític. L'estudi està finançat per la Fundació Europea de la Ciència i la Comissió Europea, i, a l'estat espanyol, pel Ministeri de Ciència i Tecnologia i el DURSI. Mariano Torcal, professor del Departament de Ciències Polítiques i Socials de la UPF, n'és el coordinador a Espanya.

La primera edició de l'Enquesta s'ha basat en una mostra de 29.500 ciutadans de 22 estats europeus, entre ells l'espanyol. Les respostes proporcionen informació de gran interès sobre el fenomen de la immigració, la seguretat ciutadana, la confiança en el sistema judicial i en els polítics, la sociabilitat en el temps lliure, el consum de mitjans de comunicació i l'accés a Internet, entre d'altres.

Algunes de les conclusions relatives als ciutadans de l'estat espanyol són, a grans trets, les següents: consumeixen molts menys mitjans de comunicació que la resta d'europeus; el 61% no tenen accés a Internet; són dels més crítics amb el sistema judicial i els polítics, si bé se senten satisfets amb el funcionament del sistema democràtic; atorguen la puntuació mitjana més alta, un 9,4, a la família; tenen un amor al proïsme sense parangó a cap altre país; són els que donen una importància més gran a les associacions en la seva vida i, en canvi, són els que menys hi col·laboren; i són els menys predisposats a veure el fenomen de la immigració com un problema.

ELS PROFESSORS GALÍ I CANOVA, AL COMITÈ DE DATACIÓ DELS CICLES ECONÒ- MICS DEL CEPR

El Centre for Economic Policy Research (CEPR) de Londres, una prestigiosa xarxa d'economistes europeus integrada per més de 550 membres, ha creat un comitè d'experts per fixar els períodes dels cicles econòmics dels països de la zona euro. El comitè està format per vuit economistes, entre els quals figuren Jordi Galí i Fabio Canova, professors del Departament d'Economia i Empresa de la UPF. En concret, la missió del grup és establir la cronologia de les recessions i expansions econòmiques dels onze països que avui configuren la zona euro entre els anys 1970 i 1998, i a partir del 1999.

Per al comitè, una recessió econòmica és un declivi significatiu de l'activitat econòmica que es produeix quan hi ha un creixement negatiu del producte interior brut (PIB) d'un país durant dos trimestres consecutius. En el cas de la zona euro, hi ha hagut en els darrers trenta anys tres períodes durant els quals l'economia dels països que la integren ha estat tècnicament en recessió: el primer, entre els anys 1974 i 1975, coincideix amb l'important crisi del petroli de 1973; el segon, entre els anys 1980 i 1982, va ser provocat per l'escassetat de petroli, conseqüència de la guerra Iran-Iraq; el tercer, va tenir lloc entre el primer trimestre de 1972 i el tercer trimestre de 1993 i va ser causat per la crisi de la demanda als Estats Units i la sobreoferta industrial.

El comitè de datació està integrat també per Michael Artis (IUE, Florència), Francesco Giavazzi (Universitat Bocconi, Milà), Richard Portes (president del CEPR), Lucrezia Richlin (ECARES, Universitat Lliure de Brussel·les), Harald Uhlig (Universitat Humboldt, Berlín) i Philippe Weil (ECARES, Universitat Lliure de Brussel·les).

Durant el període d'eleccions que acabem de viure, la maquinària electoral ha desplegat un seguit d'estratègies i de maniobres per tal d'aconseguir el suport dels votants. D'entre totes aquestes estratègies, destacarem les pròpies de la "propaganda electoral televisiva".

Possiblement, els missatges emesos dins d'aquests espais institucionals no són els que més incideixen a l'hora d'avaluar els resultats d'una campanya, però sí que ofereixen unes

opinions no verificades. Els discursos s'han anat buidant de continguts fins a arribar, pràcticament, a la uniformització. Si no apareguessin els candidats i altres marques d'identitat dels partits, els discursos serien fàcilment intercanviables. Aquesta manca de continguts fa que el líder del partit es converteixi en un producte/contenidor d'uns valors persuasius fonamentats quasi exclusivament en el seu carisma mediàtic. Aquesta tendència actual dels partits polítics la podem atribuir fàcilment a la voluntat de situar-se en el centre polític per tal d'arribar a un major nombre d'electors.

A mesura que la propaganda política va perdent en continguts, la imatge guanya més força en l'argumentació. Les imatges desperten més emotivitat que les paraules i la seva naturalesa polisèmica augmenta el marge d'interpretació per arribar a un públic ideològicament més ampli. Però també és cert que aquesta amplitud i rapidesa interpretativa va en detriment de la seva profunditat conceptual i, consegüentment, comporta l'empobriment ideològic de les propostes. La televisió es consolida, doncs, com el mitjà central de la comunicació política i l'instrument clau en l'estratègia persuasiva dels partits, malgrat que els recursos visuals emprats per aquests són força convencionals i d'una sintaxi poc àgil, llevat de l'ús excessiu dels muntatges ràpids, tipus videoclip, que no ajuden precisament a aprofundir en idees i conceptes..., o és això el que es pretén?

Com s'esperava, una de les particularitats d'aquesta campanya provenia de l'equilibri entre les dues forces polítiques majoritàries i la possibilitat, ja confirmada, que un tercer partit esdevingués l'àrbitre de la situació. Quan els resultats depenen d'un marge molt petit de vots es produeixen uns efectes que tenen a veure amb la resta de partits candidats, que poden esdevenir decisius. Així, d'una banda, hem tingut *un controlat enfrontament verbal*, amb *violentes* crítiques i desqualificacions entre els dos partits majoritaris, obsessionats a superar el petit marge de vots que, segons les enquestes, els diferenciaven. De l'altra, la lluita dels partits minoritaris vers els grans per tal d'arrencar-los vots i evitar la majoria d'un d'ells. Hem presenciat una campanya de baixa intensitat agressiva, ja que la possibilitat oberta de formació de diverses majories al govern català no aconsellava excedir-se en l'atac.

LA PROPAGANDA POLÍTICA A LES ELECCIONS DEL 16-N

Jordi Pericot
Catedràtic emèrit
i membre del grup
de recerca Comunicació
i Política de la UPF.

particularitats que, des del punt de vista de la investigació, són força interessants. En primer lloc, i contràriament al conjunt d'accions que comporta una campanya, la propaganda política institucional explicita els seus objectius, és a dir, el partit no amaga la seva intencionalitat persuasiva i aquesta és reconeguda sense problemes pels ciutadans a l'hora d'interpretar els seus missatges.

D'altra banda, els missatges propagandístics, pel fet de ser elaborats directament pels partits i sense mediació periodística permeten que aquests s'expressin sense cap limitació. Així, la propaganda política es converteix en un mitjà pel qual els candidats construeixen la seva pròpia visió del partit, de la situació política del moment, dels altres partits o de l'acció del govern. En aquest sentit, podem dir que la propaganda política esdevé un instrument privilegiat per analitzar allò que el partit vol que la gent sàpiga i cregui d'ell i de les seves propostes.

En aquesta campanya hem constatat com els partits han fet un ús generalitzat dels recursos persuasius que han heretat de la seva pròpia experiència electoral. En un recent estudi sobre l'evolució de la propaganda electoral i els seus referents, vam constatar que els partits, amb el seu afany continuat per augmentar el poder persuasiu dels seus missatges, emetien uns discursos cada vegada més allunyats de la realitat i amb menys càrrega ideològica. A l'inici de la recuperació de la democràcia, les formacions polítiques construïen uns mons ben definits i fonamentats en fets reals i valors concrets. Ara, per validar els seus discursos i arguments, construeixen uns mons sustentats en simples presumpcions, preferències o